

מבנה מחשבים ספרתיים 83-301

תשע"ה סמס' ב' מועד א'

שם הקורס	מבנה מחשבים ספרתיים		
מספר הקורס	83-301		
שם המרצה	פרופ' שמואל וימר + מר עמית מנדלבאום		
	תשע"ה	סמסטר ב'	מועד א'
משך הבחינה	שלוש שעות		
חומר עזר	שני ספר הקורס של המחברים Patterson & Hennessy + שקפי הקורס והתרגול בלבד (כולל הערות על גביהם). כל חומר אחר, כולל תרגילים, אמצעים אלקטרוניים, מחשבוני, וכו', אסורים בשימוש. יש לצרף את שאלוני הבחינה למחברת.		
	יש לענות על כל השאלות. כל תשובה יש לנמק ולהסביר. כל תשובה מספרית מחייבת את הצגת דרך החישוב. סה"כ הנקודות האפשריות 110. ציון הבחינה לא יעלה על 100. יש לכתוב בעט בלבד. כתיבה בעפרון לא תיבדק.		

בהצלחה!

שאלה א' (25 נק')

1. (2 נק') ידוע כי הוספת Cache כמתווך בין ה-CPU לזיכרון הראשי מגדילה את זמן קבלת המידע ישירות מהזיכרון הראשי, מדוע בכל זאת הוספת Cache מקטינה את זמן הגישה לזיכרון?
תשובה: אמנם זמן קבלת המידע מהזיכרון עולה אך לאחר מכן, בזכות השימוש בעיקרון הלקאליות, מידע שהיה באותו הבלוק שהובא מהזיכרון ל-Cache נקרא שוב ללא גישות נוספות לזיכרון הראשי ולכן בסך הכל זמן הגישה לזיכרון מתקצר.
טעות נפוצה: לא לאזכר את עקרון הלקאליות

2. (5 נק') נתונים שני מעבדים הפועלים באותו תדר ומריצים אותה תכנית בדיוק. במעבד הראשון זמן הגישה לזיכרון הראשי במקרה של CACHE MISS הינו 30 ננושניות, ואילו CACHE HIT אורך 3 ננושניות. ידוע ש CACHE HIT קורה ב 80% מהזמן.

במעבד השני זמן הגישה לזכרון הראשי במקרה של CACHE MISS הינו 50 ננושניות, ואילו CACHE HIT אורך 2 ננושניות. ידוע ש CACHE HIT קורה ב 90% מהזמן.

חשב בצורה מלאה את ביצועי הזכרון של שני המעבדים. לאיזה מהם ביצועים טובים יותר?

Answer:

In the 1st processor 80% of the time the access will be 3 ns while the rest of the time (20%) the access time will be 30 ns. The average is

$$(0.8 \times 3 \text{ ns}) + (0.2 \times 30 \text{ ns}) = 2.4 \text{ ns} + 6 \text{ ns} = 8.4 \text{ ns}$$

In the 1st processor 90% of the time the access will be 2 ns while the rest of the time (10%) the access time will be 50 ns. The average is

$$(0.9 \times 2 \text{ ns}) + (0.1 \times 50 \text{ ns}) = 1.8 \text{ ns} + 5 \text{ ns} = 6.8 \text{ ns}$$

טעות נפוצה: חישוב Hit-time ב- 100% מהמקרים

3. (3 נק') איזה מבין שלשת סוגי זכרון המטמון (N-WAY, FULLY ASSOCIATIVE, DIRECT, REPLACEMENT ALGORITHM) מדוע?

תשובה: ב-Cache מסוג Direct כל כתובת ממופה לתא אחד בלבד ב-cache ולכן כאשר יש צורך להחליף מידע בתא מסוים אין "בחירה" איזה תא להחליף ולכן לא נדרש אלגוריתם החלפה.

4. (15 נק') לפניך חלק מתוך CACHE של מעבד כלשהו. בכל אחד מהסעיפים שלהלן צרף לתשובתך הסבר מלא וחשוב מדויק.

Tag (binary values)	Set ID (binary values)	Word within block			
		00	01	10	11
10100001001001	01101101	00 ₁₆	61 ₁₆	C2 ₁₆	23 ₁₆
11100001100100	01101101	10 ₁₆	71 ₁₆	D2 ₁₆	33 ₁₆
11001011010110	01101110	20 ₁₆	81 ₁₆	E2 ₁₆	43 ₁₆
11100101101011	01101110	30 ₁₆	91 ₁₆	F2 ₁₆	53 ₁₆
11110110110100	01101111	40 ₁₆	A1 ₁₆	02 ₁₆	63 ₁₆
10100111010101	01101111	50 ₁₆	B1 ₁₆	12 ₁₆	73 ₁₆
10101010111110	01110000	84 ₁₆	E5 ₁₆	46 ₁₆	A7 ₁₆
10101010010011	01110000	94 ₁₆	F5 ₁₆	56 ₁₆	B7 ₁₆
01110001001000	01110001	A4 ₁₆	A5 ₁₆	66 ₁₆	C7 ₁₆
00001101101101	01110001	B4 ₁₆	15 ₁₆	76 ₁₆	D7 ₁₆
01011010010010	01110010	C4 ₁₆	25 ₁₆	86 ₁₆	E7 ₁₆
10101111001011	01110010	D4 ₁₆	35 ₁₆	96 ₁₆	F7 ₁₆

א. מאיזה סוג ה-CACHE הנ"ל? (N-WAY, FULLY ASSOCIATIVE, DIRECT)

Answer: It is a 2-way set associative cache, i.e., there are two lines per set.

טעות נפוצה: 4-way כי יש 4 בתים בבלוק

ב. מה גודל מרחב הכתובות של המעבד?

תשובה: ישנן 24 ביטים בכתובת סה"כ (2 + 8 + 14) לכן 2²⁴ Bytes

ג. כמה בלוקים יש במרחב הכתובות?

תשובה: בכל בלוק ישנם 4 בתים, לכן 2^{22} Blocks

ד. מה גדלו של ה CACHE בביתים? (BYTES)

Answer: Since it is a 2-way set associative cache, and since there is an 8-bit tag, there are $2^{8+1} = 512$ lines. Each line has 4 bytes, so the cache has a total of 2048 bytes.

טעות נפוצה: חישוב לפי הגודל שמופיע בטופס הבחינה (למרות שכתוב במפורש שזה רק חלק).

ה. נדרש לקרוא ממרחב הזיכרון את הבית (BYTE) הנמצא בכתובת 0x7121C5. האם ניתן לדעת מה ערכו של הנתון בכתובת הנ"ל? ובמידה וכן, מהו ערכו?

Answer:

First, convert 7121C5 to binary. $7121C5_{16} = 11100010010000111000101_2$

The last two bits, 01, identify the word position within the block. 01 means that it is in the second column of data.

The next eight bits, 01110001, should identify the set. It identifies the set consisting of the third and fourth rows from the bottom.

The fourth row from the bottom has the matching tag of 0111000100100.

Therefore, the data is in the second column of the fourth row from the bottom, i.e., **A5**.

שאלה ב' (50 נק')

מהם מצבי טבלאות ה RS, ROB, וה FP RF (FLOATING POINT REGISTER FILE) המצורפות עבור מעבד ספקולטיבי המממש את אלגוריתם TOMASULO, אשר מריץ את התכניות שלהלן, תחת ההנחות הבאות:

- רק פקודה אחת יכולה לצאת (ISSUE) בכל מחזור שעון.
- ל ROB ישנן 8 כניסות (SLOTS) והוא משמש גם בתור חוצץ (BUFFER) ל LOAD ול STORE.
- כל היחידות הפונקציונליות (FU) הינן FULLY PIPELINED.
- ישנן 2 יחידות RS לכפל (FP MULTIPLY), 3 יחידות לחבור (FP ADD) ו 3 יחידות RS לשלמים, המשמשות גם ל LOAD ו STORE.
- חריגות (EXCEPTIONS) אינן קורות.
- השיהוי בבצוע (EXECUTION) פעולות בשלמים הינו מחזור שעון אחד.
- להוציא STRUCTURAL HAZARD, פעולת LOAD יוצאת לדרך במחזור שעון אחד, מבוצעת בזה שאחריו, וכותבת בשלישי. פעולה התלויה ב LOAD יכולה להתבצע (EXECUTE) ברביעי.
- השיהוי בבצוע (EXECUTION) חבור FP הינו 2 מחזורי שעון וכפל FP 4 מחזורי שעון.
- במקרה של קונפליקט בכתיבה ל CDB, הקדימות (PRIORITY) לפקודה שיצאה לדרך מוקדם יותר.
- בצוע (EXECUTION) של פקודות תלויות יכול להתחיל במחזור השעון לאחר שנתונייהן משודרים ב CDB.
- מניחים שטבלאות ה RS, ROB, וה FP RF הינן ריקות ופנויות בעת תחילת בצוע התכניות שלהלן.
- העמודה "VALUE" מתעדכנת בעת שידור הערך ב CDB.

דרישה חשובה בתשובות לשאלה: בכל שינוי ממצב "BUSY" ל "NOT BUSY", נדרש כמובן לעדכן את העמודה המתאימה, אבל לא למחוק את תוכן שאר העמודות (אלא אם כן הדבר נדרש כתוצאה מפקודה אחרת התופסת מקום זה).

טעויות כלליות נפוצות:

- א. רישום שדה Value גם עבור פקודות שלא עשו Write.
  - ב. רישום שדות Q עבור פקודות שעשו (או במהלך) Execute
  - ג. מחיקת רגיסטרים מה-Register status כאשר הם לא Busy
  - ד. חוסר עדכון של שדות ה- Vj ו- Vk כאשר הערך שלהם אמור להתעדכן.
- סעיף ב' טעות נפוצה מאוד – פקודה לפני אחרונה ב- Execute במקום ב- Issue

א. (25 נקודות) רשום באופן מלא את הטבלאות המצורפות בעת השגור של הפקודה האחרונה בקוד שלהלן

Lp:	LD	F0, 0(R1)
	LD	F2, 0(R2)
	MULTD	F4, F0, F2
	ADDD	F6, F0, F0
	SUBI	R1, R1, 8
	SUBI	R2, R2, 8
	ADDI	R3, R3, 1

Reservation stations							
Name	Busy	Op	V _j	V _k	Q _j	Q _k	Dest
Add1	<i>N</i>	ADDD	Mem[R1]	Mem[R1]			#4
Add2							
Add3							
Mult1	Y	MULTD	Mem[R1]	Mem[R2]			#3
Mult2							
Int1	Y	SUBI	R1	8			#5
Int2	Y	SUBI	R2	8			#6
Int3	Y	ADDI	R3	1			#7

Reorder buffer					
Entry	Busy	Instruction	State	Destination	Value
1	N	LD F0, 0(R1)	Commit	F0	Mem[0(R1)]
2	N	LD F2, 0(R2)	Commit	F2	Mem[0(R2)]
3	Y	MULTD F4, F0, F2	Execute	F4	
4	Y	ADDD F6, F0, F0	Write	F6	<i>F0 + F0</i>
5	Y	SUBI R1, R1, 8	Execute	R1	
6	Y	SUBI R2, R2, 8	Execute	R2	
7	Y	ADDI R3, R3, 1	Issue	R3	
8					

FP register status									
Field	F0	F2	F4	F6	F8	F10	F12	...	F30
Reorder #	1	2	3	4				...	
Busy	N	N	Y	Y				...	

ב. (25 נקודות) רשום באופן מלא את הטבלאות המצורפות בעת השגור של הפקודה האחרונה בקוד שלהלן

MULTD F0, F2, F4
 ADDD F6, F6, F0
 ADDD F2, F2, F8
 LD F4, 0(R2)
 ADDI R1, R1, 8
 MULTD F8, F10, F12
 ADDD F4, F4, F10
 ADDI R2, R2, 1

Reservation stations							
Name	Busy	Op	Vj	Vk	Qj	Qk	Dest
Add1	Y	ADDD	F6	F2xF4		<i>blank</i>	#2
Add2	N	ADDD	F2	F8			#3
Add3	Y	ADDD	F_4	F10			#7
Mult1	N	MULTD	F2	F4			#1
Mult2	Y	MULTD	F10	F12			#6
Int1	N	LD	R2	0			#4
Int2	Y	ADDI	R1	8			#5
Int3	Y	ADDI	R2	1			#8

Reorder buffer					
Entry	Busy	Instruction	State	Destination	Value
1	N	MULTD F0, F2, F4	<i>Commit</i>	F0	F2×F4
2	Y	ADDD F6, F6, F0	<i>Execute</i>	F6	
3	Y	ADDD F2, F2, F8	<i>Write</i>	F2	$F2+F8$
4	Y	LD F4, 0(R2)	<i>Write</i>	F4	$Mem[0(R2)]$
5	Y	ADDI R1, R1, 8	<i>Execute</i>	R1	
6	Y	MULTD F8, F10, F12	<i>Execute</i>	F8	
7	Y	ADDD F4 Mem[R2] F10	<i>Issue</i>	F_4	
8	Y	ADDI R2, R2, 1	<i>Issue</i>	R2	

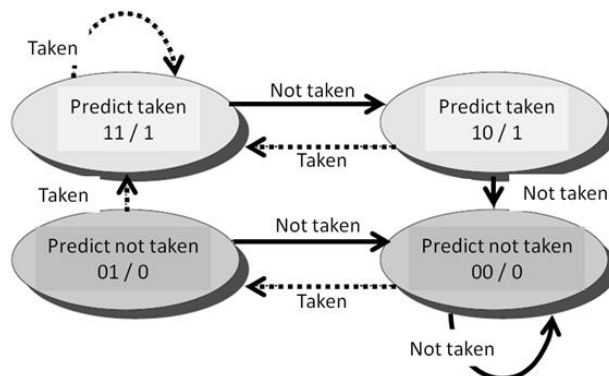
FP register status									
Field	F0	F2	F4	F6	F8	F10	F12	...	F30
Reorder #	1	3	7	2	6			...	
Busy	N	Y	Y	Y	Y			...	

שאלה ג' (35 נקודות)

נתונה התכנית שלהלן

```
loop:
    LW    R4, 0(R3)
    ADDI  R3, R3, 4
    SUBI  R1, R1, 1
b1:
    BEQZ  R4, b2
    ADDI  R2, R2, 1
b2:
    BNEZ  R1, loop
```

נתונים ערכי ההתחלה הבאים: $R1 = n$, $R2 = 0$, $R3 = p$ (מצביע לראש מערך של מספרים שלמים). ברשותנו מעבד MIPS בעל מנגנון חיזוי קפיצות המתואר להלן. הניחו ש $b1$ ו $b2$ אינם מתנגשים בטבלת היסטורית הקפיצות.

א. (5 נקודות) מה בדיוק מבצעת התכנית הנ"ל? מהו ערכו של $R2$ בעת היציאה מהלולאה?

תשובה: התוכנית מקבלת מערך P וסופרת כמה מבין n האיברים הראשונים בו שונים מ-0.

בסיום התוכנית $R2$ מכיל את כמות האיברים שונים מ-0

טעות נפוצה: לא מתייחסים ל- n

ב. (10 נקודות) נניח שהקלט לתכנית הינו $n = 8$ ו $p[0] = 1$, $p[1] = 0$, $p[2] = 1$, $p[3] = 0, \dots$

מלא את טבלה א' המצורפת במלואה. העמודה PC שבתבלה מציינת את

הפקודה בה נמצא ה PC. העמודות $b1$ ו $b2$ מציינות את מצב מכוונות המצבים המתאימות, N מצוין NOT TAKEN, ואילו T מצוין TAKEN. מצב מכוונות המצבים בעת קבלת הניחוש

מצוין במודגש, ואילו המצב הבא מצוין באלכסון. **מהו מספר חיזויי הקפיצה השגויים?**

תשובה: (ראה טבלה ליד הטבלה המקורית) מספר החיזויים השגויים : 7

טעות נפוצה (גם בסעיף ג') לא שמים לב ש- $R1$ יורד ב-1 לפני הקפיצות ולכן ממלאים את 2

השורות האחרונות בטבלה (למרות שאמורות להישאר ריקות)

[illegible]

System state		Predictor		Branch behavior	
PC	R3/R4	B1 bits	B2 bits	Predicted	Actual
B1	4/1	00	00	N	N
B2	4/1	00	00	N	T
B1	8/0	00	01	N	T
B2	8/0	01	01	N	T
B1	12/1	01	11	N	N
B2	12/1	00	11	T	T
B1	16/0	00	11	N	T
B2	16/0	01	11	T	T
B1	20/1	01	11	N	N
B2	20/1	00	11	T	T
B1	24/0	00	11	N	T
B2	24/0	01	11	T	T
B1	28/1	01	11	N	N
B2	28/1	00	11	T	T
B1	32/0	00	11	N	T
B2	32/0	01	11	T	N

טבלה ב'

System State			Branch Predictor				Behavior	
PC	R3/R4	history bit	b1 bits		b2 bits		Predicted	Actual
			set 0	set 1	set 0	set 1		
b1	4/1	0	00	00	00	00	N	N
b2	4/1	1	00	00	00	00	N	T
b1	8/0	0	00	00	00	01		
b2	8/0							
b1	12/1							
b2	12/1							
b1								
b2								
b1								
b2								
b1								
b2								
b1								
b2								
b1								
b2								
b1								
b2								
b1								
b2								

System state		History bit	Predictor				Branch behavior	
PC	R3/R4		B1 bits		B2 bits		Predicted	Actual
B1	4/1	0	00	00	00	00	N	N
B2	4/1	1	00	00	00	00	N	T
B1	8/0	0	00	00	00	01	N	T
B2	8/0	1	01	00	00	01	N	T
B1	12/1	1	01	00	00	11	N	N
B2	12/1	1	01	00	00	11	T	T
B1	16/0	0	01	00	00	11	N	T
B2	16/0	1	11	00	00	11	T	T
B1	20/1	1	11	00	00	11	N	N
B2	20/1	1	11	00	00	11	T	T
B1	24/0	0	11	00	00	11	T	T
B2	24/0	1	11	00	00	11	T	T
B1	28/1	1	11	00	00	11	N	N
B2	28/1	1	11	00	00	11	T	T
B1	32/0	0	11	00	00	11	T	T
B2	32/0	1	11	00	00	11	T	N